

**SERVEI D'INFORMACIÓ I ATENCIÓ A LES DONES DEL
CONSELL COMARCAL DE LA CERDANYA**

MEMÒRIA TÈCNICA D'ACTUACIONS 2016

ÍNDIX

1- ANTECEDENTS DEL SERVEI	2
2- DESCRIPCIÓ DEL SERVEI	2-4
2.1- Objectius del SIAD.....	3
2.2- Població destinatària.....	3
2.3- Serveis especialitzats del SIAD	3-4
3- RESULTATS OBTINGUTS EN L'ASSESSORAMENT GENERAL	4-9
3.1- Nombre total de casos atesos	4
3.2- Tipus i nombre de consultes rebudes.....	5
3.3- Distribució de les usuàries segons l'edat.....	6
3.4- Distribució de les usuàries segons el país d'origen	6-7
3.5- Distribució de les usuàries d'origen migrat, segons nacionalitat.....	7-8
3.6- Font de derivació	8-9
4- ACTUACIONS IMPULSADES PEL SERVEI	9-12
4.1- Suport a les associacions de dones.....	9
4.2- Actuacions coeducatives	9-12
5- PARTICIPACIÓ EN L'ELABORACIÓ DEL "PROTOCOL PER A L'ABORDATGE DE LA VIOLÈNCIA A L'ALT PIRINEU I ARAN"	12-15
6.1- Participació en la comissió interdisciplinària de treball i seguiment de casos de violència masclista	13-15

1. ANTECEDENTS DEL SERVEI:

La Cerdanya, al 2010, era de les poques comarques que no disposava d'un servei adreçat a les dones. Aquesta necessitat, i l'interès mostrat per part de les associacions del territori, va fer que el 20 d'agost d'aquell mateix any es posés en marxa el nou Servei d'Informació i Atenció a les Dones a la comarca, amb la signatura del Contracte Programa 2010.

El primer any posada en funcionament, la tasca del SIAD va ser la de donar-se a conèixer per tota la comarca. Des dels inicis s'ha estat treballant per la consolidació del servei, amb un increment notable del nombre de dones ateses cada any i iniciant projectes nous, amb l'objectiu principal de situar el servei dintre de la xarxa de serveis del territori i esdevenir un referent a nivell comarcal en matèria de polítiques de dones.

2. DESCRIPCIÓ DEL SERVEI

El Servei d'Informació i Atenció a les Dones és un servei públic, gratuït i confidencial format per un equip de professionals especialitzats amb l'objectiu principal d'informar, assessorar i orientar sobre tots aquells temes, serveis, activitats, ajuts i recursos d'interès per a les dones de la Cerdanya.

El SIAD de la Cerdanya està ubicat en un dels despatxos de l'àrea de Serveis Socials del Consell Comarcal de la Cerdanya, situat al centre de Puigcerdà.

Un espai privat que garanteix la màxima confidencialitat en l'atenció de les dones usuàries.

El servei disposa d'una professional encarregada de les tasques definició, planificació i acollida de les usuàries. Es la persona encarregada de fer la primera acollida per informar, orientar i derivar, si s'escau, al Servei d'Assessorament Jurídic i/o Psicològic o a qualsevol altre servei del territori o recurs públic.

Aquesta professional és també l'encarregada d'impulsar i coordinar accions de

sensibilització comunitària i activitats adreçades a dones, a més d'afavorir la relació amb les entitats i grups de dones existents al territori oferint-los el suport necessari en l'elaboració de les seves iniciatives.

2.1- Objectius del SIAD:

- . Oferir un espai d'acollida i de referència per a les dones i els seus drets.
- . Informar dels recursos comunitaris d'atenció sanitària, social, legal, laboral i afavorir-ne l'ús per part de les dones.
- . Oferir assessorament jurídic i psicològic a les dones que ho sol·licitin.
- . Promoure xarxes de relació positiva i ajuda mútua, treballant amb la comunitat i el teixit associatiu femení.
- . Assessorar, orientar i realitzar una primera atenció a dones en situació de violència masclista.
- . Treballar coordinadament amb tots els serveis i organismes per aconseguir l'abordatge integral de la violència masclista.
- . Actuar com a observatori de la realitat de les dones de la comarca i participar en la definició de les línies prioritàries d'intervenció en els plans o programes de polítiques de dones.
- . Realitzar activitats de sensibilització social en matèria de gènere i igualtat.

2.2- Població destinatària:

A totes les dones de la comarca de la Cerdanya.

Als/les professionals, com entitats i associacions, que treballen en la lluita per la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

2.3- Serveis especialitzats del SIAD:

- **ASSESSORAMENT JURÍDIC:** Servei presencial, gratuït i confidencial que assessora i orienta sobre assumptes jurídics d'interès per a les dones, principalment sobre temes de separacions, custòdies d'infants, incompliments de pensions i règims de visites, agressions sexuals i violència contra les dones.

També, inicia els tràmits per a l'obtenció de la justícia gratuïta en tot es temes jurídics sobre els quals les dones necessitin obtenir una defensa dels seus drets.

- **ATENCIÓ PSICOLÒGICA:** Servei presencial i gratuït d'atenció psicològica per orientar i assessorar les dones que ho necessitin, i , de manera especial, les que passen per situacions de violència.

3. RESULTATS OBTINGUTS EN L'ASSESSORAMENT GENERAL:

3.1- Nombre total de casos atesos:

Nombre d'atencions realitzades	246
Nombre de dones ateses	67
Expedients nous oberts al 2012	32
Expedients nous oberts al 2013	31
Expedients nous oberts al 2014	39
Expedients nous oberts al 2015	35
Expedients nous oberts al 2016	51

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2012-2016)

El nombre total de dones ateses és de 67, però s'han realitzat un total de 246 atencions entre aquestes dones, ja que en molts dels casos se n'ha fet un seguiment o se'ls ha resolt més d'una consulta o tema. En aquest 2016 s'han obert 51 expedients nous. Mirant els anys anteriors, podem dir que cada any es van obrint força expedients nous i això vol dir que el servei es va donant a conèixer i es va consolidant progressivament any rere any.

3.2- Tipus i nombre de consultes rebudes:

Com podem observar en el quadre següent, el major nombre de consultes, que en aquest cas es tracta d'atencions realitzades són les de suport psicològic.

A continuació, les temàtiques sobre les que més consulten les dones de la Cerdanya són aquelles relacionades amb els aspectes legals i especialment les relatives a divorcis i mesures sobre menors.

Les segueixen les consultes d'àmbit laboral sobretot les relacionades amb els drets i deures però també hi ha hagut demandes d'orientació laboral i de feina. I, per últim, tenim les consultes relacionades amb situacions de violència de gènere on la demanda principal és l'assessorament legal, el suport psicològic i, en alguns casos, informació sobre ajuts econòmics per a les víctimes.

Tipus de consulta		Nº consultes
Jurídica	Divorci / Separació	11
	Custòdia fills / Conveni regulador	22
	Incompliment de sentència	1
	Estrangeria i residència	3
	Altres	9
	Total	46
Laboral	Altres	4
	Total	4
Violència	Violència psicològica i/o física	2
	Total	2
Psicològica	Suport psicològic	183
	Total	183
Altres	Altres	11
	Total	11

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2016)

3.3- Distribució de les usuàries segons l'edat

Segons les dades de la següent taula, la majoria de dones que venen al servei es troben entre els 30 i els 45 anys, el 59,7% l'any 2016, una mica més de la meitat. Aquesta franja d'edat sempre ha superat considerablement a les altres al llarg dels anys. En menor proporció tenim a les dones ateses entre 45 i 64 anys, amb un 23,9%, una proporció que ha anat creixent a partir del 2014 i que continua estable. La franja d'entre 18 i 29 anys suposa el 11,9% del total de dones ateses i, per últim, el grup major de 65 anys suposa només un 4,5% del total.

ANY	Entre 18 i 29 anys	Entre 30 i 44 anys	Entre 45 i 64 anys	Més de 65 anys
2011	13 (31,0%)	20 (47,6%)	6 (14,3%)	3 (7,1%)
2012	6 (12,8%)	35 (74,4%)	3 (6,4%)	3 (6,4%)
2013	8 (18,6%)	24 (55,8%)	8 (18,6%)	3 (7%)
2014	12 (19,4%)	32 (51,6%)	18 (29%)	0 (0%)
2015	8 (13%)	35 (56%)	19 (31%)	0 (0%)
2016	8 (11,9%)	40 (59,7%)	16 (23,9%)	3 (4,5%)

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2011-2016)

3.4- Distribució de les usuàries segons país d'origen

	Nacionalitat espanyola	Nacionalitat d'altres països
2011	11 (26,2%)	31 (73,8%)
2012	13 (27,7%)	34 (72,3%)
2013	13 (30,2%)	30 (69,8%)
2014	30 (48,4%)	32 (51,6%)
2015	30 (48,4%)	32 (51,6%)
2016	35 (52,2%)	32 (47,8%)

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2011-2016)

Com podem veure en aquesta taula des del 2011 el SIAD de la Cerdanya ha atès sempre, en major proporció, a dones d'origen estranger.

A la Cerdanya la població de nacionalitat estrangera suposa el 15% de la població total (Idescat : xifres provisionals a 1 de gener del 2017). Per tant, no és d'estranyar que en una comarca petita com la Cerdanya el SIAD atengui a tantes dones d'origen estranger. Això sense deixar de banda que el fet de tractar-se d'una comarca petita, on tothom es coneix, fa que moltes dones de nacionalitat espanyola siguin reticents a l'hora d'utilitzar el nostre servei.

Ara bé, cal destacar que a partir de 2014 el nombre de dones de nacionalitat espanyola ha anat creixent i, per tant, disminuint la diferència existent fins al punt que aquest any 2017 s'han atès més dones de nacionalitat espanyola que estrangera.

3.5- Distribució de les usuàries d'origen migrat, segons nacionalitat

En la següent taula podem observar quins són els països d'origen d'aquestes dones migrades. La gran majoria provenen de països llatinoamericans i, de manera significativa, de Bolívia.

País d'origen	Nº d'usuàries
Bolívia	15
Brasil	2
Gàmbia	1
Moldavia	2
Marroc	2
Perú	1
Rep. Dominicana	4
Xile	1

Romania	2
Uruguay	2

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2016)

A la Cerdanya del total de població de nacionalitat estrangera el 20% és de nacionalitat boliviana (Idescat : xifres provisionals a 1 de gener del 2017). Per tant, no és d'estranyar que una gran part de les dones estrangeres ateses siguin d'origen bolivià..

3.6- Font de derivació

Font de derivació	Nº d'usuàries
Iniciativa pròpia	23
Mossos d'Esquadra (Oficina d'atenció a la víctima)	1
Jutjats (Oficina d'Atenció a la Víctima)	1
Serveis Socials (Atenció primària)	24
Hospital (Atenció Primària)	5
Serveis Especialitzats-CDIAP	1
Serveis Especialitzats-SIE	2
Altres	5
No consta	5

(Taula: Dades pròpies relatives a l'any 2016)

Com veiem en la taula anterior, el nombre de casos que acudeixen al servei derivades de Serveis Socials ha estat de 24 dones, essent aquesta la via d'accés principal, potser pel fet de trobar-nos en el mateix edifici i existir un

treball coordinat entre el SIAD i atenció primària. Per iniciativa pròpia han vingut al servei 23 dones una xifra també molt significativa i que pot fer pensar que el servei és cada cop més conegut. Altres vies d'accés són les dones que han estat derivades des de l'Oficina d'atenció a la víctima de Mossos d'Esquadra, seguit de l'àrea d'atenció primària de l'Hospital de Puigcerdà dues àrees amb qui també existeix una coordinació mensual junt amb Serveis Socials.

4- ACTUACIONS IMPULSADES PEL SERVEI

A continuació farem una exposició de quines han estat les actuacions i activitats impulsades des del SIAD.

4.1- Suport a les associacions de dones

El SIAD ha ofert suport tècnic a les associacions de dones existents a la comarca en la realització d'activitats, per tal de fomentar el teixit associatiu femení com a eina de participació i relació entre les dones de la comarca.

Des del SIAD s'ha mantingut el contacte amb les associacions de dones del territori al llarg de l'any, oferint el nostre suport, informant sobre les convocatòries de subvencions per part de la Generalitat i sobre les activitats que s'han anat duent a terme des del servei.

4.2- Accions coeducatives

Aquest any ens vam reunir amb la directora dels tallers a l'Institut Pere Borrell de Puigcerdà per oferir la nostra col·laboració en la realització d'algun taller amb perspectiva de gènere per l'alumnat, que els fos d'interès. Ens van comentar que els amoïnava una mica el tipus de relacions que tenien algunes parelles d'alumnes en les que detectaven una certa relació d'abús o superioritat del noi envers la noia. I la psicòloga del SIAD va elaborar el següent taller.

Taller : Gènere, sexualitat i conductes de risc

Destinatari del taller: 2n ESO A, B, C, D i E.

Professional que duu a terme el taller: Psicòloga del SIAD Mercè Samsó Sagrera

Temporització: 5 tallers d'una hora a totes les classes del curs 2n d'ESO. Dies 3 de març (3h) i 31 de març (2h).

Objectius

➤ Objectiu general

Prendre consciència de com ens afecta l'estat emocional i quins elements són de protecció i quins de risc a l'hora de prendre decisions en l'etapa de l'adolescència. Veure les estratègies per entendre com ens afecten i s'interrelacionen les relacions i l'afecte i l'enamorament, la pressió del grup i les conductes de risc, en concret, la de l'abús de l'alcohol.

➤ Objectius específics

1: Entendre què són els mites i la pressió social. Veure com influencien la nostra actitud, sobretot en moments de canvis com en l'adolescència .

2: Treballar els conceptes de sexe/gènere, rols i estereotips, el que s'espera d'un noi i d'una noia.

3: Aprofundir en com es relaciona el gènere i l'amor romàntic a les relacions d'afecte i de parella. Què són les relacions de poder, com detectar mals tractes.

4: Que significa l'etapa de l'adolescència, la importància de superar els reptes que suposa convertir-se en adult.

5: Prendre consciència dels riscos de l'alcohol i de la importància de com posicionar-nos davant del grup d'iguals

Tasques:

Per a cada objectiu, s'ha realitzat un treball a través de dinàmiques o debat, visualització d'anuncis, fotografies, dibuix pautat, etc. amb el suport de les diapositives projectades.

Algunes diapositives destacades són:

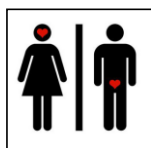

SEXE I GÈNERE

VERTADES O FALS?

Els **nois** estan interessats en el sexe, i les **noies** en l'amor

DONES I MODEL DE FEMINITAT

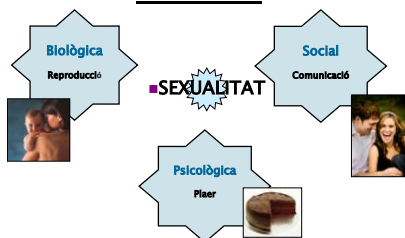
COS COM A RECLAM

Utilització repetitiva i constant de la dona com a objecte!

<http://www.youtube.com/watch?NR=1&v=I9tWZB7OJSU>

Dimensions

Per que ho celebrem?
I que passa si és una noia?
Hi ha diferències?

QUE NO ENS VENGUIN LA MOTO!

QUÉ SABEM SOBRE L'ALCOHOL?

- 1er estimulante després depressor.
- Dosis altes afecten al JUDICI i la COORDINACIÓ
- Parlar a poc a poc, confusió, tristesa...
- Pèrdua de memòria: que vaig fer ahir?
- Temps de reacció lent: cotxe!
- A grans volums en poc temps: INTOXICACIÓ

Valoració

La participació i interès ha estat satisfactòria. En general tenen moltes ganes d'expressar la seva opinió i han estat molt atents als temes que els son d'interès. Hi ha hagut classes més participatives que d'altres. En general, com que és un tema que els mou, es creen petites converses que fan que costi seguir un fil de tot el conjunt de classe en tot moment. De cara futures dinàmiques s'intentarà treballar primer en petits grups per després fer un retorn a tota la classe. Hem vist com s'han pogut debatre temes de gènere i d'alcohol de manera oberta, traient temes i casos concrets que els afectaven directament i els alumnes hi han pogut reflexionar. Creiem, però, que caldria més d'una hora per poder aprofundir en els 3 eixos: afectivitat-sexualitat, gènere i alcohol/drogues.

5. PARTICIPACIÓ DEL SIAD EN EL PROTOCOL PER A L'ABORDATGE DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA A L'ALT PIRINEU I ARAN

Al 2003, conjuntament la Fundació Hospital de Puigcerdà, el Jutjat de Primera Instància, Mossos d'Esquadra i l'àrea de serveis socials del Consell Comarcal de la Cerdanya van treballar en el primer protocol per a l'abordatge dels casos de violència a la comarca. No serà fins 2004 quan es formalitzi el "Circuit

d'actuacions comarcals en situacions urgents en l'àmbit de la violència de gènere".

Amb l'entrada en vigor de la llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista de la Generalitat de Catalunya fa fer que es plantegés la revisió i actualització del circuit. Però les dificultats burocràtiques en el procés de revisió i formalització van fer que no prosperés.

En compliment de l'acord pel qual s'aprova el procediment de coordinació institucional per al desplegament del circuit de l'Alt Pirineu i Aran per a l'abordatge de la violència masclista, signat a principis de juny del 2010, es celebra la primera Comissió tècnica de l'Alt Pirineu i Aran. Sorgeix de nou la necessitat de vetllar per la formalització del nou circuit.

El mateix any, el Consell Comarcal de la Cerdanya aprova el Pla de Polítiques de Dones de la Cerdanya (2010-2014). El Pla s'estructura en 6 eixos, entre els quals es contempla l'abordatge de la violència de gènere.

L'eix 5 es dedicat a la Violència de gènere. Té com a objectiu general assolir una intervenció integral contra la violència masclista de forma coordinada entre totes les entitats i serveis dedicats a l'abordatge d'aquesta problemàtica.

Finalment, tenint en compte totes les indicacions i consideracions de la Comissió Tècnica i les accions recollides en el primer Pla de Polítiques de Dones de la Cerdanya (2010-2014), al 2012 es va consolidar el nou "Protocol d'actuacions comarcals en situacions urgent en l'àmbit de la violència masclista a la Cerdanya" inclòs en el Protocol per a l'abordatge de la violència a l'Alt Pirineu i Aran i en el qual el SIAD de la Cerdanya també hi participa.

5.1- Participació en la comissió interdisciplinària de treball i seguiment de casos de violència masclista

Es tracta d'un espai de trobada i d'intervenció coordinada professional per a l'abordatge de la violència masclista. La finalitat de la comissió de treball i

seguiment en casos de violència masclista és la prevenció, detecció, intervenció i recuperació de les víctimes.

Les trobades tenen lloc un cop al mes per tractar i fer seguiment de casos.

L'actuació multidisciplinària i interadministrativa crea una xarxa, que en molts cops és la única capaç de protegir, acompanyar i recolzar a les víctimes de violència masclista.

- Integrants:

- _ Representant de l'Àrea bàsica de Salut - Fundació Hospital de Puigcerdà

- _ Representant de Salut Mental – Fundació Hospital de Puigcerdà

- _ Representant de Mossos d'Esquadra - Àrea Bàsica Policial Cerdanya

- _ Representant del cos de la Policia Local de Puigcerdà

- _ Representant del Servei d'Informació i Atenció a les dones del Consell Comarcal de la Cerdanya

- _ Àrea de Serveis Socials del Consell Comarcal de la Cerdanya

Si es valora oportú i necessari, es farà extensible a altres agent de proximitat de la comarca.

- Objectius de la comissió:

- _ Donar una atenció integral i de qualitat a les dones i llurs fills/es víctimes de violència masclista

- _ Afavorir i promoure la coordinació real entre els professionals que intervenen en l'àmbit de la violència masclista

- _ Dissenyar i impulsar nous recursos i formes d'intervenció en l'atenció dels casos de violència masclista

- _ Treballar en equip i en xarxa per tal de poder portar a terme una intervenció dirigida a la recuperació de la víctima i a l'eradicació de la violència masclista.

- _ Garantir el bon funcionament i l'ampliació i millora dels circuits i els canals de coordinació i derivació

- _ Planificar i portar a terme actuacions conjuntes de prevenció i sensibilització per eradicar la violència masclista
- _ Impulsar la introducció de canvis que permetin una atenció eficaç
- _ Detectar possibles mancances en el protocol i definir propostes de millora